

Intervju med Astrid Nilsson om släkten Sjöström

Astrid återger vad hennes pappa John har berättat för henne

Henrik Leonard och Hilda Maria Sjöström

De hade som så många andra på den tiden ett strävsamt liv. Det var ont om arbete och Henrik och Maria flyttade efter Norrlandskusten där det fanns sågverk och arbete. Utifrån vad som står att läsa i födelseböckerna om var barnen var födda, så verkar det som om familjen har bott på olika orter efter Norrlandskusten. Göta var till exempel född i Nedre Kalix och John var född i Holmsund. Henrik och Maria bosatte sig så småningom i Rö, ca två mil norr om Härnösand och John var då ca 7 månader gammal. Henrik åkte till Norrbyskär för att arbeta på sågen medan Maria och barnen bodde kvar i huset i Rö. Han var hem endast någon gång per år och åkte då med den tidens vanligaste färdmedel hästskjuts.

Johan Valdemar Sjöström, född 1898-03-11, död 1962-09-06

Prästen hade skrivit fel namn i födelseboken. Det skall vara **John** och inte Johan, enligt John.

John berättade vid flertalet tillfällen för sina barn om hur han hade haft det som barn. Henrik hade sagt följande till John; ”Nu är du 14 år och nu är det dags att du flyttar hem ifrån och börjar arbeta”. ”Jag tänker inte försörja dig längre.” Detta var 1912. Det fanns inget arbete på land som man i den åldern kunde livnära sig på, så det var sjömansjobbet som gällde. Att mönstra på båtar som gick utomlands var bättre betalt än inom landet. John mönstrade på en båt, som gick utomlands och arbetade som sjöman. John har berättat hur hans mor satt och grät när han for i väg.

När John var 18 år fick han via rederiet brev från system Göta om, att barnen skulle placeras ut - ”auktion”? John tog kontakt med Göta och meddelade, att han ställde sig som familjeförsörjare för småsyskonen och Göta stannade hemma och skötte om dem. John var familjeförsörjare i 5 år och så gott som alla hans intjänade pengar skickades via rederiet till prästen i Säbrå, som hade ansvar för överlämnandet till Göta. Prästen fungerade förmodligen som någon sorts socialarbetare.

John blev sjuk på sjön, fick magsår och tvingades mönstra av i Härnösand. John blev opererad på sjukhuset i Härnösand. Då han skulle opereras fanns inga identitetshandlingar på honom. En doktor som hette Kajser sade, att det fanns bara en Johan Valdemar Sjöström och att han var dödförklarad för tre år sedan. Orsaken skulle ha varit att han inte hade hört av sig på tre år. Detta stämde inte eftersom John regelbundet skickade hem pengar via rederiet till familjen, vilket prästen hade ansvar för. Sedan uppdagades, att familjen troligtvis inte hade fått alla hemskickade pengar. Vart hade de tagit vägen? Hade möjligen prästen tagit dem?

Under denna tid så arbetade Henrik fortfarande vid sågen på Norrbyskär. De pengar han tjänade där räckte antagligen inte till försörjning av familjen? Därav Johns insats. Göta fick ärva disponentfamiljen som hon hade arbetat hos.

Karl Gustav Leonard Sjöström, född: 1896-12-23, död 1918-10-04

Kalle var sjöman. Han "gick" på båtar som gick utomlands för att det var bättre betalt än inom landet. Han var nästan aldrig i svensk hamn. Han hade fått veta att hans mor Maria låg sjuk och att hon hade varit sjuk länge. (I vad känner ingen efterlevande till.) Kalle mönstrade av i Härnösand för att hälsa på sin mamma. Han var hemma några dagar, ca 1-3 dagar. När han sedan skulle återgå till sjömansjobbet mönstrade han på en båt i Sundsvall för vidare färd söderut. På vägen ner blev han smittad av någon på båten och fick enligt hörsägen spanska sjukan. Kalle insjuknade efter 2-3 dagar och dog i Danmark 1918-10-04, enligt telegram meddelande. Kalle är begravd i en sjömansgrav någonstans i Danmark.

Den dag Kalle dog kom en svart fågel, troligtvis en korp och satte sig på grindstolpen utanför hemmet i Rö och hackade ungefär i 1 timme och så försvann den. Detta skulle ha hänt någon gång mitt på dagen. Maria var vidskeplig och sade, att det var ett dåligt omen. "Svartrocken" var ute. När de senare fick telegrammet till hemmet i Rö om Kalles dödsfall, så besannades hennes vidskepelse och synskhet.

Hilda Maria Sjöström, född Boman 1874-08-19, död 1920-04-29 (död uppgift som Astrid Nilsson har fått av Göran Eriksson).

Som ovan nämnts var Maria sjuk och sängliggande. Dottern Göta arbetade som piga i en disponentfamilj i Härnösand på den tiden. Hon fick sluta sitt arbete där för att fara hem och hjälpa mor och småsyskonen. Maria lär ha dött den 29 april 1920 och barnen blev utan mor. Henrik arbetade fortfarande på Norrbyskär. Maria blev begravd i allmän grav "Allmänningen" på Säbrå kyrkogård, enligt vad som berättats för Astrid Nilsson. Det fanns inga pengar till en egen grav.

John har berättat, att när han konfirmerades så hade han inga kläder. Han fick låna Kalles kostym och skor, vilka bådaderna var för stort. Kavajen fick han vika upp ärmarna på och byxorna fick han dra ihop med en livrem. Skorna kapade Henrik av längst fram och försökte sedan sy ihop dem. Hur funktionellt det blev kan man undra? John grät när han berättade det.

På gården hade de en gris för att få fläsk till familjen. När grisen slaktades till jul, så bytte de till sig andra matvaror och mjöl för en del av fläsket. När Henrik kom hem så undrade han vart pengarna från grisen hade tagit vägen? Han skulle ha pengarna. Han brydde sig aldrig om familjen.

En gång knöt han ett snöre i julgranens topp och hissade julgranen under taket för att barnen inte skulle nå den. Konsekvensen av det blev ju att de inte kunde tända stearinljusen i granen. John sade; han hade inget gott att säga om sin far Henrik.

Enligt John var Henrik vidskeplig, snål, elak och avundsjuk.

Henrik sålde huset i Rö 1924.

Henrik flyttade till Levar och byggde huset bakom Magnussons i Levar sedan han hade blivit änkeman.

Efter att Henrik hade bosatt sig i Levar, Nordmaling verkade han ha tagit hand om barnen. Svea har gått några år i skolan i Nordmaling. Tea var ju fyra år yngre än Svea så hon bör ju också ha gått skola i Nordmaling.

De övriga har troligtvis gått i skolan i Rö. John gick skola i Rö.

John minns aldrig att flickorna fick sitta i knä på sin pappa. John sade, att de inte hade

haft någon barndom.

Svea tyckte att pappa Henrik var så bra. Men hon visste inte hur jobbigt ”de andra”, de som var äldre hade haft det.

På äldre dar ville Svea framhålla, att Henrik hade varit så duktig på att sy och laga skor samt att han var så snäll. Svea berättade också, att hennes mor Maria var så vacker och att Henrik hade byggt en fin lekstuga till Henny Maria när hon var liten.

Sommaren 1958 åkte Göta och Ville Näslund till Danmark på semester för bland annat söka efter var hennes broder Kalle är begravd. Göta fick beskedet om var Kalle var begravd samma dag som hennes brorsson Åke Sjöström drunknade i Nordmalingsfjärden. Detta hände 1958-07-06. Åke Sjöström var född 1941-05-08.

Kiosken vid Gamla sjukstugan

John arrenderade/skötte om kiosken vid Gamla sjukstugan åt Åke Vestermark från Gräsmyr. Detta var i mitten av 1950-talet. John skötte om kiosken i ca 3 år. Han brukade gå in på sjukstugan och sälja sina varor, som han hade i en korg. Om patienterna på sjukstugan ville köpa något som inte fanns i kiosken, så brukade Johns fru Frida gå ner till samhället och inhandla detsamma i samhällets affärer. Efter tre år övertog Sigvard Ahlgren kiosken.

Astrids berättelse

Henrik hade gjort snickarglädje på huset i Levar. Han hade även tillverkat en modell av huset i Rö. Modellen bestod av en skiva som underlag, på vilken han hade placerat huset, vedboden och den vitmålade grinden. Som kant runt omkring skivan hade han gjort ett staket. Vid delningen efter Henriks bortgång fick Tea modellen.

En väggklocka hade han också gjort, som fick pryda en av rummets väggar. På den hade han målat svävande änglar och en text med orden ”Vaken och bedjen tiden är kort”. Den klockan har Martin Sjöström i sitt ägo.

Henrik hade snickrat en soffa som hängde på en ställning (tidig hammock), vilken har funnits kvar tills för några år sedan. Vart den tog vägen känner inte Astrid till.

På äldre dar försökte han sig också på att måla tavlor utan större framgång.

Lite konstnärsådra fanns väl som verkar ha gått i arv till barnen John, Atle, Allan, Svea och Tea var konstnärliga. Enligt Svea målade Atle tavlor, som han visade på utställningar. Atle gjorde även tavlor i mosaik, en av dem hade han gett till Svea. Efter Sveas död gav hennes barn den tavlan till Astrid Nilsson.

Förutom tavelmålning var Svea även händig på flamsk vävnad och att sy lapptäcken.

Likaså

Tea och hon tillverkade vrilar och tickor från träd och drivved, som hon sedan sålde.

John snickrade alla möbler innan han och Frida gifte sig. På tomten där Allan och Götas hus hade brunnit upp fanns ett uthus kvar. Det byggde John om till ett hus med ett rum, kök och alkov där de bodde med fyra barn fram till 1948.

John byggde ”flaskskepp” och även modeller av de skutor som han hade seglat.

Andra färdigheter som han behärskade var splitsning och gå med slagruta.

Flera av barnen Sjöström var sanndrömmare, som gjorde att de kände på sig när saker och ting skulle hända. Oftast hände det natten före en händelse uppstod. Natten innan John och Fridas son Åke drunknade hade John en dröm som gjorde, att han känt på sig att någon skulle dö, men inte vem. Han berättade detta efteråt.

Intervjuare Ketty Sjöström